

(עמוד זה הוא המשכו הישיר של עמוד מס' 99 – ככל הנראה חסר עמוד 100 בו הייתה התייחסות לעזיבת זיתה לביטוב עם ילדיה - הערת הארכיונאית)

לא, שיסתובב פה באופן קבוע.

(11) בעניין הערבות לבקמן ושליט: אושרה ההחלטה הקודמת על אודות בקשת מכתב מ"אשראי חקלאי" עטרות שבאם הם לא ישלמו תיגבה עבורנו "אשראי חקלאי" את החוב מהכספים שיגיעו להם עבור חלב.

(12) תרנגולים: ספר היוחסין שאל אם גם השנה נקנה תרנגולים מאנגליה. במזכירות הובעה הדעה שאם אפשר יהיה להשיג תרנגולים אחדים יוצאים מן הכלל – לקנות אולם לא כאלה כמו בשנה העברה. הוחלט לברר את זאת עם הלולניות. (בינתיים תועמד בישיבת המזכירות הקרובה שאלת הלול לשם ברור התכנית והסדורים לשנה הבאה).

(13) תפירה. החלט לרכו השבוע במתפרה את המקסימום האפשרי בכדי לסדר את ענייני התפירה.

(14) החלט לאפשר למישקה לקבל אמבטיות מי ים המלח.

(15) בקשר עם ענייני משפחת יָבָה הוחלט שאם תוצע הצעה קונקרטית בנוגע לעזרה להם נשתדל לעזור כפי אפשרותנו.

16 שמירה: החלט להתחיל את השמירה בכרם. שהשומר ימצא עד הצהריים בכרם ואחרי הצהריים יעבוד בכרם.

(17) חצרנות. את השאלה להעמיד באסיפה כללית.

(18) לפי דרישת מרים, החלט להשאיר את לולה במטבח הקטן.

(19) החלט לטפל שוב בתוכנית הבנינים.

השבוע בקשר עם זה, גם נאחזו אי-אלה אמצעים אולם יצטרכו בשבוע הבא לגשת למחלקה הטכנית לברור הענין.

בזמן סידור העבודה השבועי היה גם ברור שאלת פטר. פטר עזב את הקבוצה וחבל שלא הספקנו לברר אתו את כל עמדתו בקבוצה לפני עזיבתו בישיבה יסודית של הנהלת הקבוצה.

עמוד 103 ביומן

יום ששי 1.6.1934 בבוקר

השבוע באו לרכבת כ 16 קרונות חציר מנהלל, כפר-יהושע ודגניה ב'. ההתקפה הראשית השבוע היתה מנהלל. הבוקר יש עוד רק 4 קרונות על התחנה. אולי עוד יעבירו אותם במשך היום. בערך במשק עוד כ-10 יום תיגמר כמעט כל הובלת החציר המרוכזת. רק אז תהיה היכולת להתרכז בעבודות הבניין.

השבוע העמידו חצר לחצי לול י' (הבניין מבטון של השנה) אולם לא גמרו עדיין ואת הפרגיות אי אפשר להוציא. בחצי השני עוד לא התחילו. לול מפח עשו חצר לשליש הלול. לשאר שני השלישים הכניסו עמודים. כמו כן התחילו בשוקת לרפת ד' אולי עוד היום יעשו שם יציקה.

מ"תנובה" החזירו כבר השבוע את האיש שעבד בעבודה הפנימית. עכשיו עומדת לפתרון שאלת העבודה בסניף כי העבודה שם רבתה מאוד ואין להשאירה במצב כזה.

במצב קשה מאוד וירוד מאוד - הניקיון במקום. דודי האשפה מלאים (היום מבטיחים להוציא). בתי הכבוד אינם נקיים במידה מבהילה. מספר ימי מחלה ובטלה עוד לא קטן. מחלה עוד רבתה וגדלה. הבטלה – בסוף השבוע הוקטנה. ברפת יש עכשיו ליום 1830-1850 ליטר ליום. אתמול המליטה מִכְפִּירָה רבקה ד'.

העגל שהיה של אחת הפרות החדשות ("דרורה") חלה בעין והיום נמכר לקב' דגניה ב' בתנאי שהמחלה בעין תעבור. הרופא והרפתנים בטוחים שזאת היא מחלה עוברת. בלול יש עכשיו מ-950-1000 ביצה ליום מהתרנגולות הזקנות. חוץ מזה כבר התחילו להטיל הפרגיות. יש מהן כ-100-125 ביצה ליום. בלול סובלים מאוד מחוסר ריפוד. אי אפשר לנקות את הלולים כהוגן לרגלי זה. היום יביאו 50 שקים שבבים לנסיון לרפוד. במצב הבריאות בלולים אין שינויים לרעה. הד"ר קלמרוב שצריך היה לבוא לביקור לפני הלולים לשם הגדרת המצב לא בא. ביום ראשון זה הוציאו את האפרוחים בפעם האחרונה. יצאו כ-62% משני האינקובטורים. במכורת יש הטבה. המשפחות התחזקו והופיע גם קצת דבש. הגיעה כעת לקרית ענבים מכונת הכביסה. הצנטרפוגה למכונת הכביסה עוד לא באה אולם היא בודאי גם כן תגיע בקרוב. מוטור קנינו בירושלים ואפשר לקבלו כל יום.

עמוד 104 ביומן

כעין מכתב פרידה

בעוד שבועות מעטים עלי להיכנס לעבודה בתנובה. שוב פעם לשנתיים אני אֶקְרַע מהמשק. והפעם בצורה כזו שאם משני הצדדים מצדי כמו מצד החברים לא יאחזו באמצעים שלא ינתקוני מהחיים שלנו, יש חשש של התרחקות ממשיית מהעניינים. נדמה לי כי משני הצדדים אין רצון כזה לכן הנני תקוה שנמצא את הדרך גם בריחוק של 13 קילומטר שאני אביא תועלת לקרית ענבים ושהחברים לא יביטו עליי כעל בן חורג. אך אין לי הביטחון כי להבא תהיה אוזן קשבת לדברי לכל הפחות באותה המידה שהיא היתה עד כה. לכן הנני משתמש בהזדמנות להביע את רחשי לבי.

בזמן האחרון נכנסנו כאילו לקיר אטום שאין ממנו מוצא וזה הביא את רבים מהחברים למצב רוח של דיכאון ורפיון ידיים. נדמה לי שהגיע הזמן שהרפיון ידיים זה יפסק. יותר מדי יִקְרָה זו היצירה שלנו שאנחנו נוותר עליה מי באופן פרטי ומי באופן כללי. התקווה שהיתה לנו מחברים חדשים נתבדתה כאילו וזה הוסיף לכבות את הגחלת שעוד נשארה לנו לפליטה. ואני רוצה בדבריי אלה לא לחזור על דברים שדיברנו עליהם אלא לציין פתח למוצא מן המבוכה. ונתחיל מהדברים הכי חשובים ונעבור מהכבד אל הקל.

שאלת מצבם של החברים החדשים היא שאלה מרכזית. השאלה הזו יכולה יותר ויותר לסבך את מצבנו ויכולה גם לפתוח לפנינו אופקים של יצירה. והנה אם לכל אלה הנמצאים היום בקריה יקר עתידו של המקום הזה אם למישהו יקר המקום מפאת עברו, מפאת הכוחות הבלתי אנושיים שהושקעו בו או למי שהיא יקר בתור מקום להתפתחות עתידה, ליצירה משקית וחברתית חדשה, לחזוק ולבצור קבוצה בארץ שלפי כל הסימנים היא צריכה לשמש בעתיד מורה דרך חשוב להתישבות בהרים. בין כה ובין כה אם לכל אלה יקרה הקבוצה יקר המקום, יקר העבר הקטן, וחשוב העתיד מוכרחים למצוא מודוס וינדי ולסדר את החיים. תנאים אובייקטיביים ישנם לכך. לזאת נחוץ רק דבר אחד: למחוק מהזיכרון את השלילה מהעבר הקצר. אנו אשמים החברים החדשים אשמים לא מצאנו שפה משותפת היו סיבות לשגיאות. נתחיל מהתחלה. נלמד אנו מהניסיון הקצר איך צריך לגשת לאנשים חדשים וילמדו החברים החדשים לא לזלזל בקניינים שכבר נרכשו. נזכור אנו שעם יציאת החברים החדשים, צריך להשתרר במשק שוב פעם תהו ובהו לזמן מסוים ומי יודע שאם אנשים חדשים שנכניס יתאימו לנו יותר מאנשים אלה. נזכור שהפיתרון של עבודה שכירה לזמן מעבר אינו עלול להיטיב את המצב החברתי ולהיפך, יכניס אותנו לסבך חדש שמי יודע איך אנו נצא ממנו. ויזכרו החברים החדשים

עמוד 105 ביומן

שאם הם יחליטו לעזוב את המקום פרושה לפניהם תהום גדולה המאיימת לבלוע אותם בתור גוף שלם. והלא סוף סוף אנו מעוניינים כאן בקבוצה ולא ביחידים. אם אפילו יחידים יינצלו מהתהום הזו אך הגוף כולו בוודאי לא יינצל. ואם אפילו יש למי שהוא מהם אילוזיה של התחלת חיים עצמאיים מחדש, אין שום יסוד לאילוזיה זו להתגשם. אם לגשת בהנחה זו אז יתגבר ההיגיון הבריא הקולקטיבי והשכל הפשוט ויגיד לכולנו נפשפש במעשינו ונחפשה דרכנו! ואם להשתמש בהגדרת חיזוק שאנו היינו כאילו מוכנים אלי קרב ונמצאים במצב רוח מלחמתי אז עלינו להכריז על שביתת נשק לשנה תמימה. אם יש צורך בפרוגרמה מעשית לשנה זו ולשביתת נשק זו הנני מוכן לציין אותה אם היא תתקבל על לב החברים:

א. סידור העבודה וכניסת חברים לעבודות וענפים קבועים. המוצא הראשון והעיקרי לפתרון הרבה שאלות זוהי ההרגשה העצמית הטובה בעבודה של כל חבר וחבר. נזכור שסוף סוף חלק הארי של זמננו ומחשבותינו עוברים בעבודה ואם החבר לא מרגיש את עצמו טוב בעבודה אינו מרגיש את עצמו במקומו הנכון, אינו מרגיש יצירה בעבודתו – מוכרח הדבר הזה להשפיע על מהלך החיים. עלינו לכן להשתדל בכל המאמצים והאפשרויות להכניס חברים חדשים לכל ענפי העבודה והמשק הקבועים ולשתף יותר חברים ותיקים בעבודות רזרביות. להכניס תקונים בסידור העבודה, לעשות את זה לנחלת רבים לענין את החברים. ואם בשביל זה יש צורך במקום מסדר עבודה ועדת עבודה במקום הסידור הקיים, סידור פומבי כל זה נעשה ובעיקר שתשתרר הרגשה עצמית חפשית בעבודה. לעומת זאת נעמיד לפנינו תוכנית ברורה של עבודה לשנה. תהיה בתוכנית הזו גם מהרגשת יצירה חדשה, נתכונן לנטיעה חדשה ועם שתילת העצים הראשונים ירגישו החברים החדשים את הקשר החי עם האדמה יכו את השורשים הראשונים.

ב. הנהלת העניינים. בהנהלת העניינים בין כך יבוא שינוי. יהיו השנה חילופי גברא יסודיים. נשתמש בהזדמנות זו להרחיב את המסגרת, תהיה מזכירות מורחבת, תהיינה במשך החודש שתי אסיפות קבועות שבהן ידונו על כל השאלות העיקריות של החיים, המשק, העבודה, כספים, תרבות וכו'. נחייב את המזכירות להביא בכל שבועיים לאסיפה את השאלות לביורור ולהחלטה מחוץ לסידור העבודה השבועי שיהיה בכל שבוע ושבע. באסיפות האלה ידונו חודש חודש על תוכניות עבודה ובנין, על ענייני כספים ותקציב. תהיה האפשרות לחברים להביע את דעתם, לבקר ולשאול ולתקן את הדורש תיקון אך מובן זה צריך להיות בתנאים של השתתפות חברים באסיפה. לא להפוך את האסיפה לקלייזל ולא להעמיס על האסיפות האלו

עמוד 106 ביומן

דברים טפלים ובלתי חשובים.

ג. סניפי תנובה. את הסניפים לסגור לא מתוך כך שמצאנו כולנו את עמדת החברים החדשים בשאלה זו לנכונה אך ראשית בשביל להפחית את הנגודים, שנית בשביל לרכז את החברים בבית, להוציא אותם מהאטמוספירה העירונית, להפסיק את המצב של העבדת מספר קטן של חברים בתנאים בלתי אנושיים. לעומת זה אם מצב עבודתנו ירשה לנו לרכז יותר את כוחותנו בעבודה ב"תנובה" גופא.

אמנם אני יודע כי זהו קרבן גדול מצד הקבוצה, הן קרבן חומרי והן קרבן חמור לעמדתנו בתנובה בכלל. אך אחרי שיקול ודיון עצמי בשאלה זו בעקר אחרי ישיבת המזכירות האחרונה באתי למסקנה זו שמקריב את הקרבן הזה ובלבד שהוא ירצה.

ד. הספקת חברים. אם ישתרר בקבוצה משטר נורמלי, תפסק האנרכיה, ייפסק הבזבז, ולכל ענף וענף של חיים יהיו אנשים מסורים הדואגים לענף, אם נחיה במסגרת תקציבית לא יהיה ממילא שום צורך לחפש את אותם האמצעים שחפשנו להגבלת ההוצאות שלנו. את ענין ההוצאות הפרטיות המוגבלות במסגרת שוה לכל חבר וחבר בטלנו אך אם תמורת זה לא תהיה ועדה פעילה ערה המטפלת בהוצאות חברים לא השגנו כלום על ידי הבטול הזה.

ענין ההלבשה היה אצלנו כל השנים מקום התורפה. אף פעם לא היתה כביסה מסודרת ולא היתה תפירה מסודרת. זה קודם כל הביא חברות לצאת מהמסגרת הכללית ולדאוג בעצמן ללבנים שלהן. עכשיו זה ממילא יתבטל. עכשיו יש תקוה לכביסה ותפירה מסודרות ולספוק מלא של הצרכים בשטח זה.

איך שלא נתייחס לשאלה זו של הכנסת תקונים באופן ההספקה של החברים, לשיוון בהלבשה, לבטול ארונות פרטיים אם אפילו ישנם רבים בתוכנו שאינם מעמידים שאלות אלו ברומו של עולם אבל אם הודות לחברים החדשים הגענו לדיון ולהחלטה בשאלות אלו נהיה עקביים עד הסוף ונגשים את כל התקונים הנחוצים בשטח זה.

ולחברים החדשים אם הם לא יסכימו לסדורנו, ארון עם תאים ומספרים לכל אחד ואחד נאפשר גם ארון בלי תאים למשך של חצי שנה ובפסח שוב נדון בשאלה זו. יסתכלו החברים במשך חצי שנה בלי דעות קדומות ובלי גישה אבסטרקטית מה יותר טוב ויותר נוח ובפסח נחליט על צורה אחידה של הנהלת הארון.

ה. ערות והתענינות בשאלות חינוך וחברה. למותר להגיד שעד כה היתה ההתענינות מועטה מאוד. אין צורך להדגיש כמה חשובה בשבילנו שאלת החנוך. השנה מפני תנאים אובייקטיביים אין לנו אפשרות להגדיל את בית הספר אך לשנה הבאה הוא יגדל באופן מוחשי. עלינו להתכונן

עמוד 107 ביומן

לזה בעוד מועד הן בהכנת התנאים הטכניים, בנין, סדורים טכניים סביב הבנין, בתי מלאכה למשק בית הספר הן בהגדלת הפרסונל הפדגוגי וכו'.

אם יסתדרו באופן מינימלי הענינים המשקיים, אם החיים המשקיים ייכנסו למסלולם, דופק החיים והעבודה במשק ובקבוצה יפעלו באופן נורמלי תהיה באופן טבעי פנייה לשאלות ופרובלימות חברותיות בקבוצה ובתנועה אחרת נשקע יותר ויותר בבוץ של סכסוכים קטנטנים של ימים אפורים מלאים סבל ודאגה מבלי שנרגיש ספוק בחינו וביצירתנו.

לא גליתי אופקים חדשים, לא פרובלימות חדשות ולא ענינים חדשים אך יש לי הרגשה שבאופן אובייקטיבי וטבעי יש לנו היכולת לבחור בדרך החיים והיצירה אחרת אנו גוזרים עלינו פסק דין של התנונות. היתעורר בנו השכל הישר והפשוט? הרצון לחיים יותר יפים ומסודרים?

אני רק קורא לשכל הישר והפשוט הזה, נושיט יד אחד לשני, נעזוב את המלחמה בעד פרינציפים אבסטרקטיים ההורסת את האפשרות להגשים גם מה שנתן להגשים וביתר מרץ ועז ניגש לחדוש יצירתנו והרחבתה. אני מצדי מאחל לכלנו ששנת היובל הבא שלנו שנת תרצ"ה הבאה עלינו לטובה, לא תבייש את ארבע עשרה שנות העמל והחפוש לדרך יותר טובה יותר יפה ויותר ישרה.

קרית ענבים

י. לביטוב

ד' אלול תרצ"ד